

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ
माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र

आदेश

०६९-WO-१२०८

विषय:- उत्प्रेषण ।

पर्सा जिल्ला, तुल्सीवर्मा गा.वि.स. वडा नं. १ घर भई तत्कालीन स.प्र.से. नुवाकोट
दरबन्दी भई प्रहरी चौकी फिकुरी नुवाकोटमा कार्यरत रही हाल नोकरीबाट निवेदक
हटाइएका प्र.ज. छविलाल राउत अहिर-----१

विरुद्ध

गृह मन्त्रालय, काठमाडौं-----१
प्रहरी प्रधान कार्यालय, नक्साल, काठमाडौं-----१
प्रहरी उपरिक्षक अञ्चल प्रहरी कार्यालय, बागमती-----१ विपक्षी
मध्यक्षेत्रिय प्रहरी कार्यालय, हेटौँडा, मकवानपुर-----१
प्रहरी कितावखाना सिंहदरवार, काठमाडौं-----१

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२ र १०७(२) बमोजिम यस
अदालतमा दायर हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त तथ्य र आदेश यसप्रकार छ:-

म निवेदक नेपाल प्रहरी सेवाको प्रहरी जवान पदमा मिति २०६३।१२।७ मा नियुक्त
भई विभिन्न किसिमका आधारभूत तालिम समाप्त गरी आफ्नो दरबन्दी र काजमा खटाइएको
विभिन्न स्थानमा इमान्दारीपूर्वक कर्तव्य निर्वाहा गरी आएको थिए। यसरी आफ्नो कर्तव्य पालन
गरिरहेको अवस्थामा मिति २०६७।१०।२ गते प्राप्त तालिमको प्रमाणपत्र जिल्ला प्रहरी
कार्यालय नुवाकोटमा पेश गर्न भनी आफू कार्यरत रहेको प्रहरी चौकी फिकुरीबाट नुवाकोट हुँदै
पर्सा जिल्लास्थित आफ्नो घर गएको थिएँ। घर गएका बखत म निवेदक अचानक सिकिस्त
विरामी परी सोही दिन साँझ पर्सा जिल्ला विरगञ्जस्थित नारायणी उपक्षेत्रिय अस्पताल

विरगञ्जका सिनियर अफिसर डा. रनविर सिंहको क्लिनिकमा उपचार गराउन गएकोमा निज डाक्टरले मेरो शारीरिक चेक जाँच गरी मलाई हेपाटाइटिस “सी” भएको छ भनी औषधी उपचार गरी कम्तिमा पनि १२ हप्ताको वेडरेष्ट गर्ने सल्लाह दिएकाले आफ्नो शारीरिक अवस्था र घर परिवारको दवावका कारण डाक्टरको सल्लाहको उपेक्षा गर्न सम्भव नभएकोले विरगञ्जमानै डेरा लिई डाक्टरको रेखदेखमा उपचार गराई बसेको थिएँ। म विरामी परेको कारण आफू कार्यरत रहेको कार्यालयमा सो को जानकारी गराउन सक्ने अवस्थामा थिइन। साथीलाई मौखिक रूपमा मेरो कार्यालयमा जानकारी गराउन अनुरोध गरेको थिएँ।

म निवेदक जानाजान आफूले कार्य गर्ने कार्यालयमा अनुपस्थित रहेको नभई विरामी परी काबु बाहिरको परिस्थितिले गर्दा बाध्यतावश उपस्थित हुन नसकेको अवस्थामा अञ्चल प्रहरी कार्यालय बागमतीले मिति २०६८।१।१३ मा मलाई नोकरीबाट हटाउने गरी निर्णय गरेको र सो निर्णयलाई मध्य क्षेत्रिय प्रहरी कार्यालय हेटौँडाले समेत सदर गरी मलाई नोकरीबाट हटाएकोले प्रस्तुत रिट निवेदन गर्न आएको छु। अञ्चल प्रहरी कार्यालय बागमतीले मलाई नोकरीबाट हटाउँदा मेरो स्थायी ठेगानामा पत्राचार गरी घर बतनमा फेला नपरेकोले नोकरीबाट हटाइने बेहोराको अ.वं. ११० नं. बमोजिमको म्याद सूचना मिति २०६७।१२।१ गते घर दैलामा टाँस गरी जानकारी गराउँदा हाजीर हुन नआएको र मिति २०६७।१२।१० गते गोरखापत्रमा बाटाको म्याद बाहेक ७ दिन भित्र हाजीर हुन आउने बारेको सूचना प्रकाशित हुँदा समेत नआई कार्यालयको सम्पर्कमा समेत नरही १०१ दिन गैर हाजीर रहेको हुँदा नोकरीबाट हटाउनु पूर्व प्रहरी नियमावली, २०४९ (संशोधितसहित) को नियम ८९ को उपनियम २(ग) बमोजिम रित पुर्‍याईरहन नपर्ने भनी छुट्टै सफाईको मौका दिनु नपर्ने पर्चा खडा गरी ऐ. नियमावलीको नियम ८८ को देहाय (झ) अनुसारको कसूरमा ऐ. नियम ७९ को उपनियम २(ग) बमोजिमको कार्यविधि पुरा गरी ऐ. नियम ९३ को २(ख) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सोही नियमावलीको नियम ८४(छ) बमोजिम भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त आयोग्य नठहरिने गरी आजैको मितिबाट नोकरीबाट हटाइएको भनी विपक्षी अञ्चल प्रहरी कार्यालय बागमतीका प्रहरी उपरिक्षकले निर्णय गरी मलाई नोकरीबाट हटाइएको छ।

मलाई हेपाटाइटिस “सी” रोग लागेकोले उपचारको क्रममा डाक्टरको सल्लाह अनुसार १२ हप्तासम्म पुरै वेडरेस्टमा रहेको थिएँ। म विरगञ्जमा डेरा गरिबसेकोले मेरो घरमा के

कस्तो सूचना गयो मलाई केही थाहा जानकारी हुन सकेन र हुने कुरा समेत भएन, म पुरै वेडरेष्टमा रहेकोले पत्रिका किन्न जाने अवस्था समेत नभएकोले गोरखापत्रमा प्रकाशित सूचना समेत पढ्न नसकी मौकैमा जानकारी प्राप्त हुन सकेन। इच्छा हुँदाहुँदै पनि बाध्यताले गर्दा कार्यालयमा उपस्थित हुन नसकेको अवस्थामा मलाई नोकरीबाट हटाइएको निर्णय न्यायसंगत नभएको प्रष्ट छ। यसलाई प्रतिवादको मौका दिएको भन्न मिल्दैन। कुनै अभियोग लगाइएको अवस्थामा सफाई दिने मौकाबाट वञ्चित गर्न हुँदैन भन्ने न्यायको सामान्य सिद्धान्त रहेको छ। त्यस्तै प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ७९ को उपनियम (२) मा कारवाही गर्नुअघि सफाई पेश गर्ने मौका दिनुपर्दछ भन्ने अनिवार्य व्यवस्था हुँदाहुँदै उक्त व्यवस्थालाई बेवास्ता गरी बागमती अञ्चल प्रहरी कार्यालयले मिति २०६८।१।१३ मा मलाई नोकरीबाट हटाउने निर्णय गरेको र सो निर्णयलाई मध्यक्षेत्रिय प्रहरी कार्यालयले मिति २०६९।११।१३ मा सदर गरेबाट नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ द्वारा प्रदत्त समानता, रोजगारी तथा सुनुवाईको मौका लगायतका मौलिक हकमा आघात पुग्न गएकोले झुठा आरोप लगाई मलाई नोकरीबाट हटाउने गरी भएको उक्त दुवै निर्णय र पत्राचार समेतका सम्पूर्ण कारवाही उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी म निवेदकलाई आफ्नो पदमा पुनर्वहाली गरी तलबभत्ता लगायतका सम्पूर्ण सुविधा दिनु भनी विपक्षीहरूका नाममा परमादेश जारी गरी पाउँ भन्ने समेत बेहोराको निवेदन दावी।

यसमा के कसो भएको हो ? निवेदनको माग बमोजिमको आदेश किन जारी हुनु नपर्ने हो? आदेश जारी हुनु नपर्ने भए सोको आधार र कारण सहित यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्याद बाहेक १५ दिन भित्र लिखितजवाफ पेश गर्नु भनी यो आदेश र निवेदनको प्रतिलिपि समेत साथै राखी विपक्षीहरूका नाममा म्याद जारी गरी लिखितजवाफ परे वा अवधि नाघेपछि नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस अदालतबाट मिति २०७१।२।६ मा भएको आदेश।

रिट निवेदक तत्काल प्रहरी जवान दर्जामा जिल्ला नुवाकोट अन्तर्गत प्रहरी चौकी फिकुरीमा कार्यरत रहँदा मिति २०६७।१०।२ गते तालीमको प्रमाणपत्र जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा नुवाकोटमा पेश गरी आउँछु भनी गएकोमा सम्बन्धित कार्यालय तथा आफू कार्यरत प्रहरी चौकीमा समेत हाजीर हुन नआई गैर हाजीर रहेबाट प्रहरी सेवाको नोकरीबाट

हटाउनुपूर्व सुनुवाईका मौका दिने उद्देश्यले मुलुकी ऐन अ.व. ११० नं. बमोजिमको म्याद सूचना सम्बन्धित घरद्वारमा टाँस गर्ने तथा राष्ट्रिय दैनिक गोरखापत्रमा प्रकाशन गर्दा समेत सम्पर्कमा नआएपछि सम्बन्धित अधिकारीबाट निजलाई प्रहरी सेवाको नोकरीबाट हटाउने गरी निर्णय भएको हो। निज रिट निवेदक तालिमको प्रमाणपत्र लिन आफ्नो घर जानुपर्ने अवस्था भएमा रितपूर्वक विदा स्वीकृत गराई जानुपर्नेमा, त्यसतर्फ प्रयास गरेको कुरा निवेदनमा खुलाएको पाइँदैन। कुनै प्रहरी कर्मचारी विरामी भएमा प्रहरी अस्पतालमा काजमा रही निशुल्क उपचार गराउन पाउने सुविधा भएकोमा उक्त सुविधा प्रयोग गरेको वा गर्नबाट वञ्चित भएको भन्ने निजको कुनै जिकिर पनि नभएकोले आफूखुशी गैर हाजिर रहने र आफू अनुकूलको अस्पतालमा उपचार गराएको कुरा पनि मौकामा आफू कार्यरत निकायमा खबर नगर्ने यस्ता प्रहरी कर्मचारीको अवस्था सम्बन्धमा थाहा हुने पनि भएन। यस्तो अवस्थामा निजलाई प्रहरी सेवाबाट हटाई सो ठाउँमा नियमानुसार पदपूर्ति गरी संगठनको काम कारवाहीमा गतिशिलता दिनेतर्फ सम्बन्धित अधिकारीबाट भएको निर्णय अन्यथा हो भन्न सकिने। तसर्थ रिट निवेदन खारेजभागी छ, खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत बेहोराको प्रहरी प्रधान कार्यालयको लिखितजवाफ।

विपक्षी प्रहरी जवानलाई लामो समयसम्म कार्यालयमा आफूखुशी गैरहाजिर रहेकोले निजको स्थायी वतनमा खोजतलास सम्बन्धी सम्पूर्ण प्रक्रिया पुरा भए पश्चात ७ दिन भित्र हाजीर हुन आउने बारेको सूचना गोरखापत्र राष्ट्रिय दैनिकमा प्रकाशित समेत गरी मिसिल कागजातहरु सहित यस कार्यालयमा सिफारिश भईआएकोले यस कार्यालयका अधिकारप्राप्त अधिकारी तत्कालिन प्रहरी उपरिक्षकबाट नोकरीबाट हटाउने निर्णय भएको देखियो र सो निर्णयको जानकारी निजलाई दिई निजले यस कार्यालयबाट भएको उक्त निर्णयमा चित्त नबुझी मध्यक्षेत्रिय प्रहरी कार्यालय हेटौँडामा पुनरावेदन गरेकोमा उक्त कार्यालयबाट समेत निजलाई नोकरीबाट हटाउने गरी भएको निर्णय मिति २०६९।११।१३ मा सदर भएकोले, रिट निवेदकले आफूले गरेको सम्पूर्ण गल्तीलाई गुमराहमा राखी दिएको झुठ्ठा बेहोराको निवेदन खारेज भागी हुँदा खारेज गरी पाउँ भन्ने बेहोराको अञ्चल प्रहरी कार्यालय बागमतीको लिखितजवाफ।

रिट निवेदक छविलाल राउत प्रहरी जवान भएको र निजले प्रहरी सेवामा कार्यरत रहँदाका अवस्थामा प्रहरी ऐन, नियमावली अनुसार आचरण पालना नगरी लगातार १०१ दिन भन्दाबढी गैर हाजिर रहेको, निजको उक्त कार्य प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८८ को

देहाय (झ) अनुसारको कसूर भएकोले सोही नियमावलीको नियम ८४ को उपनियम (छ) बमोजिम भविष्यमा सरकारी सेवाको लागि अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट हटाइएको हो। निजलाई आफ्नो बेहोरा सहित उपस्थित हुन सूचना प्रकाशित गरिएको र निजको घरदैलामा निजका नाममा म्याद समेत जारी गरिएकोमा सो बेहोरा थाहा हुँदाहुँदै आफू कार्यरत कार्यालयमा हाजीर नभै बहानावाजी गरी दिएको रिट निवेदन तर्कसंगत नभएकोले मातहत प्रहरी कार्यालयहरूबाट भए गरेको कारवाही कानून संगत हुँदा रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने गृह मन्त्रालयको लिखितजवाफ।

विपक्षी रिट निवेदक तालिमको प्रमाणपत्र लिएर आउछु भनी हिडेकोमा फर्की नआई गैरहाजिर रहेको, निजलाई २४ घण्टाभित्र हाजिर हुने बारेको मुलुकी ऐन अ.व. ११० नं. बमोजिमको सूचना निजको घर दैलामा टाँस भएको मुचुल्का प्र.ह. राजेश्वर साहको प्रतिवेदन साथ दाखीला भएको, ७ दिन भित्र हाजीर हुन आउने बारेको सूचना मिति २०६७।१२।१० गते राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित हुँदा समेत हाजीर हुन नआएको र आफू हाजीर हुन आउन नसक्नुको कारण बारे कुनै जानकारी गराएको नदेखिएको, लामो समय १०१ दिनसम्म गैरहाजीर रहेको हुँदा मनासीव कारण नभई वा विदा नलिई गैर हाजिर रहे बसेका विपक्षी रिट निवेदकलाई प्रहरी नियमावली, २०४९ (संसोधन सहित) को नियम ८९ को २(ग) बमोजिम सफाई पेश गर्ने मौका दिइरहनु नपर्ने गरी निर्णय पर्चा खडा गरी ऐ. को नियम ८८(झ) को कसूरमा ऐ. को ८४(छ) अनुसार भविष्यमा सरकारी नोकरीको निमित्त अयोग्य नठहरिने गरी प्रहरी जवान पदको नोकरीबाट हटाउने भनी ऐ. नियमावलीको ९३ को २(ख) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी प्रहरी उपरिक्षकले गरेको निर्णय र सो निर्णय सदर हुने भनी मिति २०६९।११।१३ मा यस कार्यालयका प्रहरी नायब महानिरिक्षकले पुनरावेदन तहबाट गर्नु भएको निर्णय कानून सम्मत भएको हुँदा विपक्षी निवेदकले आफू विरामी परेको भनी आधारहिन कुराहरू उल्लेख गरी दायर गरेको निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत बेहोराको मध्ये क्षेत्रिय प्रहरी कार्यालय हेटौँडाको लिखितजवाफ।

रिट निवेदकलाई नोकरीबाट हटाउने लगायत निजको हक हितमा असर पर्ने कानून विपरीतको कुनै पनि कार्यहरू यस किताबखानाबाट भएको छैन। निज निवेदकलाई बर्खास्त गरिएको बेहोराको जानकारी पत्रसम्म यस किताबखानामा प्राप्त भएको छ। यती कुरालाई

लिएर निजले यस किताबखानालाई विपक्षी बनाउनुको कुनै आधार छैन। अतः यस किताबखानालाई विपक्षी बनाई दिएको रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत बेहोराको विपक्षी प्रहरी किताबखानाको लिखितजवाफ।

नियमबमोजिम पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनमा विपक्षीहरुका तर्फबाट उपस्थित विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री टिकेन्द्र दहालले रिट निवेदक लामो समयसम्म कार्यालयमा आफूखुशी गैरहाजिर रहेको अवस्था छ। लामो समयसम्म कार्यालयमा अनुपस्थित रहेको कारण उपस्थित हुन घर ठेगानामा सूचना टाँस गरिएको र गोरखापत्रमा समेत सूचना प्रकाशित गरिएको हुँदा सुनुवाईको मौका नै नपाएको भन्ने जिकिर आधारहिन छ। निजलाई सेवाबाट हटाउने गरी भएको निर्णय कानूनसम्मत हुँदा माग बमोजिमको आदेश जारी हुने अवस्था छैन, रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भनी बहस गर्नु भयो।

उपरोक्त बमोजिम विद्वान उपन्यायाधिवक्ताले गर्नु भएको बहस सुनी निवेदन सहितका मिसिल कागजात अध्ययन गरी हेर्दा, निवेदन माग बमोजिमको आदेश जारी हुने हो वा होइन भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा, मिति २०६७।१०।२ मा तालिमको प्रमाणपत्र जिल्ला प्रहरी कार्यालय नुवाकोटमा पेश गर्न भनी आफू कार्यरत रहेको प्रहरी चौकी फिकुरीबाट नुवाकोट हुँदै पर्सा जिल्लास्थित आफ्नो घर गएकोमा अचानक सिकिस्त विरामी परी पर्सा जिल्ला विरगञ्जस्थित नारायणी उपक्षेत्रिय अस्पतालका सिनियर अफिसरको क्लिनिकमा चेक जाँच गराउदा डाक्टरले मलाई हेपाटाइटिस “सी” भएको छ भनी औषधी उपचार गरी कम्तिमा पनि १२ हप्ताको वेडरेष्ट गर्ने सल्लाह दिएकाले आफ्नो शारीरिक अवस्था र घर परिवारको दबावका कारण डाक्टरको सल्लाहको उपेक्षा गर्न सम्भव नभएकोले विरगञ्जमानै डेरा लिई डाक्टरको रेखदेखमा उपचाररत रहेको कारण आफू कार्यरत रहेको कार्यालयमा सो जानकारी गराउन नसकी साथीलाई मौखिक रूपमा मेरो कार्यालयमा जानकारी गराउन अनुरोध गरेको, विरामी परी काबु बाहिरको परिस्थितिले गर्दा बाध्यतावश उपस्थित हुन नसकेको अवस्थामा अञ्चल प्रहरी कार्यालय बागमतीले मिति २०६८।१।१३ मा मलाई नोकरीबाट हटाउने गरी निर्णय गरेको र मध्य क्षेत्रिय प्रहरी कार्यालय हेटौँडाले समेत उक्त निर्णयलाई सदर गरेको हुँदा उक्त त्रुटिपूर्ण निर्णय उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी म निवेदकलाई सेवामा पुनर्बहाली गर्नु भनी

परमादेश समेत जारी गरी पाऊँ भन्ने निवेदकको मुख्य निवेदन दावी रहेको देखिन्छ। विपक्षीहरूको लिखितजवाफ हेर्दा, रिट निवेदक मिति २०६७।१०।२ गते तालिमको प्रमाणपत्र जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा पेस गरी आउछु भनी हिडेकोमा लामो समयसम्म हाजिर हुन नआएकोले निजको घर ठेगानामा हाजिर हुन आउने बारेको म्याद सूचना टाँस गरिएको र गोरखापत्रमा ७ दिने सूचना जारी गर्दा समेत उपस्थित हुन नआई १०१ दिन सम्म गैरहाजिर भएकाले प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८८(झ) को कसूरमा ऐ. नियम ८४(छ) बमोजिम निजलाई सामान्यतः भविष्यमा सरकारी नोकरीका लागि अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट हटाउने गरी प्रहरी उपरिक्षकले गरेको निर्णय कानूनसम्मत रहेकोले पुनरावेदन तहबाट समेत सदर हुने ठहरी निर्णय भएको हुँदा निवेदन माग बमोजिमको आदेश जारी हुने अवस्था छैन, खारेज गरी पाऊँ भन्ने बेहोरा उल्लेख भएको देखियो।

रिट निवेदकलाई सेवाबाट हटाउने गरी भएको निर्णय सहितको मिसिल अध्ययन गर्दा, प्रहरी चौकी फिकुरी नुवाकोटमा कार्यरत प्रहरी जवान छविलाल राउत अहिर मिति २०६७।१०।२ गते तालिमको प्रमाणपत्र जिल्ला प्रहरी कार्यालय नुवाकोटमा पेस गरी आउछु भनी गएकोमा निज सम्बन्धित कार्यालय तथा प्रहरी चौकी फिकुरी नुवाकोटमा समेत हाजिर नभई आफूखुसी गैरहाजिर रहेकोले निजको घर वतन रहेको प्रहरी कार्यालयमा पत्राचार गरी खोजतलास गर्दा घर वतनमा फेला नपरेकोले सम्बन्धित कार्यालयमा हाजिर हुन जानु अन्यथा प्रहरी नियम अनुसार नोकरीबाट हटाइने भन्ने ब्यहोराको अ.बं.११० नं. बमोजिमको म्याद सूचना २०६७।१२।१ मा घर दैलामा टाँस गरी जानकारी गराउदा हाजिर हुन नआएको र २०६७।१२।१० को गोरखापत्रमा सूचना प्रकाशित भएको मितिले बाटोको म्याद बाहेक ७ दिन भित्र हाजिर हुन आउनु भनी सूचना प्रकाशित हुँदा समेत कार्यालयको सम्पर्कमा नरहि विभागीय आदेशको अपहेलना गरी सेवा प्रति नै उदासिनता देखाई १०१ दिन गैर हाजिर रहि कार्यालयमा हाजिर हुन नआएकोले निज प्रहरी जवान उपर प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८८ को (झ) को कसूरमा ऐ. को नियम ८९(२)(ग) बमोजिमको कार्यविधि पुरा गरी ऐ. को नियम ९३(२)(ख) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी ऐ. को नियम ८४ को देहाय (छ) बमोजिम सामान्यतः भविष्यमा सरकारी नोकरीका लागि अयोग्य नठहरिने गरी आजैका मिति देखि लागू हुने गरी नोकरीबाट हटाउने भनी अञ्चल

प्रहरी कार्यालय वागमतीका प्रहरी उपरिक्षकले मिति २०६८।१।१३ मा निर्णय गरेको र सो निर्णय उपर निज प्रहरी जवानले मध्य क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय, हेटौँडामा पुनरावेदन गरेकोमा सो कार्यालयका प्रहरी नायब महानिरीक्षकबाट समेत उक्त निर्णय नै सदर हुने ठहरी मिति २०६९।११।१३ मा निर्णय भएको देखिन्छ।

रिट निवेदकले तालिमको प्रमाणपत्र जिल्ला प्रहरी कार्यालय नुवाकोटमा पेस गर्न भनी प्रमाण पत्र लिन पर्सास्थित घर गएको अवस्थामा अकस्मात विरामी परी उपचार गराई डाक्टरको सल्लाहाबमोजिम आराम गरी बस्नु परेको कारण कार्यालयमा उपस्थित हुन नसकेको र सो कुराको जानकारी गराउन साथीलाई भनेको भन्ने जिकिर लिएकोमा सो कुरा प्रमाणद्वारा पुष्टि गर्न सकेको देखिँदैन। विपक्षी प्रहरी प्रधान कार्यालयको लिखितजवाफमा कुनै प्रहरी कर्मचारी विरामी भएमा प्रहरी अस्पतालमा काजमा रही निशुल्क उपचार गराउन पाउने सुविधा रहेको भन्ने उल्लेख भएकोमा त्यस्तो सुविधा प्रयोग गर्नबाट वञ्चित गरिएको भन्ने निवेदकको कुनै जिकिर रहेको पनि देखिँदैन। निजले दावी गरे जस्तै निज वास्तविक रूपमा नै विरामी परी आफू अनुकूलको अस्पतालमा उपचार गराउनु परी कार्यालयमा हाजिर हुन नसकेको अवस्था भए सो कुराको जानकारी नजिकको कुनै प्रहरी कार्यालय वा आफू कार्यरत कार्यालय वा सो को तालुक कार्यालयमा लिखित रूपमा गराउन सकिनेमा सो गरेको भन्ने पनि देखिएको छैन। यसप्रकार रिट निवेदक विना कुनै जानकारी, विदा स्वीकृत नगराई आफूखुशी लामो समयसम्म कार्यालयमा गैर हाजिर रहेको देखियो।

निज रिट निवेदकले आफूलाई नोकरीबाट हटाउनु पूर्व सफाई पेस गर्ने मौकासमेत प्रदान नगरिएको भनी लिएको जिकिर सम्बन्धमा हेर्दा, निज मिति २०६७।१०।२ मा प्रमाणपत्र पेस गर्न जिल्ला प्रहरी कार्यालय नुवाकोट जन्छु भनी आफू कार्यरत स्थानबाट हिडेकोमा उक्त कार्यालय तथा आफू कार्यरत कार्यालयमा समेत नगई लामो समयसम्म गैर हाजिर रहेको भनी बाटाका म्याद बाहेक २४ घण्टा भित्र सम्बन्धित कार्यालयमा सम्पर्क राख्न जाने बारेको निजको नामको सूचना मिति २०६७।१२।१ मा निजको घर दैलामा टाँस तामेल भएको र सो बमोजिम पनि निज कार्यालयमा सम्पर्कमा नआएकोले सूचना प्रकाशित भएको मितिले ७ दिनभित्र हाजिर हुन आउनु होला, नआएमा कानून बमोजिम कारवाही हुने

भन्ने ब्यहोराको सूचना मिति २०६७।१२।१० को गोरखापत्र दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित हुँदा समेत निज कार्यालयमा सम्पर्कमा आएको देखिँदैन।

प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८९(२) मा प्रहरी कर्मचारीलाई कुनै सजायको आदेश दिनु अघि कारवाही गर्न लागिएको कुरा उल्लेख गरी हुनसक्ने सजाय समेत खुलाई सूचना दिई निजलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था रहेको र ऐ. को स्पष्टिकरणको खण्ड (क) मा भागी पत्ता नलागेको वा अरु कुनै कारणले सम्पर्क स्थापित गर्न असम्भव भएको प्रहरी कर्मचारीको सम्बन्धमा यस नियमावलीको कार्यविधिको रीत पुन्याउनु पर्ने छैन भन्ने र खण्ड (ग) मा सफाई पेश गर्ने मौका दिँदा मनासिव नपर्ने भएमा सो कुराको पर्चा खडा गरी त्यस्तो प्रहरी कर्मचारीलाई सफाई पेश गर्ने मौका दिनु पर्ने छैन भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ। यी रिट निवेदक विना कुनै जानकारी लामो समयसम्म कार्यालयमा गैरहाजिर रहेका र हाजिर हुन नआए कानून बमोजिम कारवाही हुने ब्यहोरा समेत उल्लेख गरी हाजिर हुन आउने बारेको सूचना निजको घर दैलामा टाँस हुनुका साथै गोरखापत्रमा सूचना प्रकाशित गर्दासमेत निज कार्यालयमा सम्पर्कमा आएको नदेखिँदा त्यसरी सम्पर्क स्थापित गर्न असम्भव भएका त्यस्ता प्रहरी कर्मचारीको हकमा उक्त कानूनी व्यवस्था बमोजिम सफाई पेश गर्ने थप मौका दिई रहनु पर्ने नदेखिएको र सो सम्बन्धमा सजाय गर्ने अधिकारीबाट छुट्टै पर्चा समेत खडा गरिएको देखिन्छ।

निवेदकलाई प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८८(झ) को कसूरमा ऐ. को नियम ८४(छ) बमोजिम सामान्यतः भविष्यमा सरकारी नोकरीका लागि अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाउने निर्णय भएको देखिन्छ। उक्त नियम ८८(झ) मा मनासिव कारण नभई वा विदा नलिई विदा बसेमा वा गैरहाजिर भएमा सजाय गर्ने अधिकारीले त्यस्ता प्रहरी कर्मचारीलाई नोकरीबाट हटाउने वा बर्खास्त गर्न सक्ने भन्ने र नियम ८४ मा सजायका विभिन्न प्रकारहरू उल्लेख भै सो को खण्ड (छ) मा भविष्यमा सरकारी नोकरीको लागि अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाउने सजायको व्यवस्था गरिएको देखिन्छ। यी रिट निवेदक कुनै जानकारी नगराई, विदा नलिई १०१ दिन सम्म गैरहाजिर रहेको देखिएको छ। प्रहरी सेवा सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा र जनताको सुरक्षासँग प्रत्यक्ष रूपमा सम्बन्धित अत्यन्त संवेदनशिल सेवा हो। त्यस्तो सेवामा कार्यरत कर्मचारीमा उच्च अनुशासनको अपेक्षा गरिन्छ,

लापरवाहीको कुनै गुन्जायस रहन सक्दैन र रहनु पनि हुदैन। यसप्रकार निवेदक बिना कुनै जानकारी प्रहरी नियम र आचरण विपरीत लामो समयसम्म कार्यालयमा गैरहाजिर रही लापरवाहीयुक्त कार्य गरेको देखिँदा निजलाई सरकारी सेवामा अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाउने गरी अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट भएको निर्णयमा कुनै त्रुटि रहेको देखिन आएन।

अतः माथि उल्लिखित आधार कारणबाट रिट निवेदक छविीलाल राउत अहिर कार्यालयमा कुनै जानकारी नै नगराई लामो समयसम्म गैरहाजिर रही लापरवाहीयुक्त कार्य गरेको देखिँदा प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८८(झ) को कसूरमा ऐ. को नियम ८४(छ) बमोजिम निजलाई समान्यतः भविष्यमा सरकारी नोकरीका लागि अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाउने गरी अञ्चल प्रहरी कार्यालय वागमतीबाट मिति २०६८।१।१३ मा भएको निर्णय सदर हुने ठहर्न्याई मध्य क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय, हेटौँडाका प्रहरी नायब महानिरीक्षकले मिति २०६९।११।१३ मा गरेको निर्णय कानून सम्मत रहेको देखिँदा निवेदन माग बमोजिमको आदेश जारी हुन सक्ने अवस्था देखिन आएन। प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ठहर्छ। दायरीको लगत कट्टा गरी यो आदेशको जानकारी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मार्फत विपक्षीहरूलाई दिई नियमानुसार मिसिल बुझाई दिनु।

प्रधान न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

सम्बत् २०७२ साल भदौ महिना २३ गते रोज ४ शुभम्..... ।

इजलास अधिकृत: सन्तोषप्रसाद पराजुली

कम्प्यूटर सेटिङ: विकेश गुरागाई